

Ochrana osobních údajů na křižovatce

Ochrana osobních údajů se právě dostává na jakési rozcestí. Zatímco vysloveně v České republice to vypadá díky nové šéfce regulátora Ivaně Janů na změny k lepšímu, z Evropské unie naopak patrně přijde požadavek na další zpřísnění. Osobními údaji by se totiž mohly stát i takzvané cookies. To všechno bude mít zprostředkovaně dopad i na banky.

Poslední srpnovou středu jmenoval prezident Miloš Zeman novou předsedkyní Úřadu pro ochranu osobních údajů bývalou soudkyní Ústavního soudu Ivanu Janů. Jde o nesmírně respektovanou právničku, která loni završila svůj druhý mandát u Ústavního soudu. Letos v lednu se dočkala významného symbolického ocenění, stala se totiž právničkou roku pro oblast občanská a lidská práva a právo ústavní. Během svého angažmá u Ústavního soudu razila zejména rozumný přístup k věci. Lze tak očekávat, že podobně se bude chovat i v čele českého regulátora osobních údajů.

Její předchůdce Igor Němec, respektive úřad pod jeho vedením, byl totiž mnohdy kritizován za až příliš „horlivý“ přístup a hledání osobních údajů i tam, kde by je nikdo nečekal.

Banky přitom musí aktuální vývoj právního nastavení ochrany osobních údajů pečlivě sledovat.

Co je osobní údaj

Nejprve si ale k ochraně osobních údajů připomeňme několik základních údajů, souvisejících právě s bankovním sektorem. Podle zákona o ochraně osobních údajů je osobním údajem „jakákoliv informace týkající se určeného nebo určitelného subjektu údajů“.

Subjekt údajů se přitom podle zákona „považuje za určený nebo určitelný, jestliže lze subjekt údajů přímo či nepřímo identifikovat zejména na základě čísla, kódu nebo jednoho či více prvků, specifických pro jeho fyzickou, fyziologickou, psychickou, ekonomickou, kulturní nebo sociální identitu“. Vymezení je tedy velmi široké, vejde se pod něj za stanovených okolností například i číslo mobilního telefonu. A jakákoliv nakládání s osobními údaji – jejich zkoumání i ukládání a zejména jejich použití k obchodním účelům – podléhá přísným pravidlům. Tomu, kdo tyto regule nedodrží, hrozí jak vysoké pokuty, tak případně i trestní postih.

Ivana Janů ve své nové funkci na UOOU.

Pro banky přitom platí další související pravidla, vymezená například zákonem o bankách či zákonem proti praní špinavých peněz. Ty však jdou tak trochu proti trendu, když naopak po bance požadují pečlivé identifikace a uchování osobních údajů po stanovenou dobu. I přesto ale musejí banky při nakládání s osobními údaji být obezřetné, zvláště při jejich využití pro byznysové a marketingové účely.

Kdo je nová šéfka úřadu

Jmenování nové šéfky Úřadu by snad mohla být i pro finanční sektor dobrá zpráva. Ivana Janů působila před sametovou revolucí ve Výzkumném ústavu vodohospodářském, posléze pracovala jako vedoucí podniková právníčka. Před svým příchodem na Ústavní soud, kde působila hned během dvou mandátů, byla členkou KDU-ČSL a poslankyní.

U Ústavního soudu pracovala poprvé v rozmezí let 1993 až 2002, kdy byla dokonce místopředsedkyní soudu. „Společně s bývalými soudci tzv. prvního Ústavního soudu, jako byl například Antonín Procházka, patřila spíše ke konzervativně orientovaným osobnostem soudu,“ uvedl o ní při příležitosti jejího loňského odchodu na webových stránkách soudu jeho generální sekretář Ivo Pospíšil. Na začátku nového tisíciletí přitom zastávala pozici soudkyně u Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii.

„Po obě funkční období se doktorka Janů profilovala především na kauzách, které se týkaly vyrovnávání se s totalitní minulostí a problematiky související s transformačními procesy,“ uvedl Pospíšil. Poukázal rovněž na to, že „Ivana Janů zpracovávala jako soudkyně zpravodajka rovněž zamítavé nálezy týkající se odvodů z fotovoltaických elektráren či ve věci platů státních zástupců. Nepřehlédnutelná jsou rovněž její odlišná stanoviska (celkově jich za obě funkční období uplatnila 67) k rozhodnutím Ústavního soudu ve věcech týkajících se amnestijního rozhodnutí prezidenta republiky, v nichž Ivana Janů vyjádřila ostrý nesouhlas s rozhodováním většiny soudu, jež odmítla ústavní přezkum (Pl. ÚS 4/13 a Pl. ÚS 14/13), nebo disent k rozhodnutí o zastavení řízení o žalobě Senátu na bývalého prezidenta republiky“.

Co lze čekat od Ivany Janů

O Ivaně Janů se dá mnohé vyčíst už z jejího nominálního projevu, který přednesla před Senátem, který ji do funkce zvolil 22. července. Její slova jsou dostupná na stenozařnámě na webových stránkách instituce. „Ochrana osobních údajů se nyní v Evropské unii stává plnohodnotným regulovaným odvětvím. Právě připravované obecné nařízení o ochraně osobních údajů zcela zásadním způsobem upraví řadu otázek týkajících se zpracování osobních údajů na internetu, mj. profilování, prodej dat, a o přeshraničních a globálních otázkách bude společně rozhodováno na Evropské radě ochrany osobních údajů,

do jejichž činnosti bude každý národní stát povinně zapojen,“ uvedla před senátory Janů.

Pokračovala tím, co je podle ní třeba udělat, aby byl Úřad pro ochranu osobních údajů na následující změny připraven. „Obecně je třeba říct, že je potřeba udržet i nadále nezávislost Úřadu, a dále je nutné zlepšení a zpřesnění výkladové praxe zákona o ochraně osobních údajů, téma ochrany údajů je třeba podat veřejnosti srozumitelně a jednoznačně, edukativně, což se nebude dařit, pokud bude Úřad nadále pouze vykladačem vlastního zákona. Praxe Úřadu musí nově respektovat a zohledňovat judikaturu vyšších soudů, Nejvyššího správního soudu a Ústavního soudu a při interpretaci a aplikaci přijmout myšlenku zákona v materiálním smyslu. Rovněž je potřeba věnovat větší pozornost a pečlivost při používání testu proporcionality a dopad zvláštních předpisů včetně principů nového civilního kodexu.“ A pokračovala s obecným popisem dalších plánů.

Připomeňme si z projevu Janů ještě další části, dá se z nich totiž mnoho vyčíst. Nová předsedkyně Úřadu navíc zatím příliš nedává rozhovory, jde tak o jednu z mála možností, jak se „podívat“ do její hlavy: „Čím důslednější bude Úřad ve své kontrolní a dozorové činnosti, tím opatrnější budou správci a zpracovatelé na případné průniky a průsaky dat a informací. Zejména by se měl Úřad zaměřit na řádné zabezpečení uložených údajů včetně prokazování jejich likvidace, bezpečné likvidace. Pokud jde o vstupy do databázi, měla by existovat přesná evidence těchto vstupů, kdo, kdy, z jakých důvodů a na základě jakého pověření se o osobní údaje jiných subjektů zajímá a chce je zpracovávat, tzv. logging, neboli logování. Shromážděné údaje databáze jsou cenným vlastnictvím a jsou dnes již vyhledávanou obchodní komoditou. Proto je spíše pravidlem než výjimkou, že každý správce chce více dat, než k deklarovanému účelu skutečně potřebuje. Nebezpečné je, že informace mohou být i dobře použity k případné manipulaci.“

Janů tak jistě bude přísnou předsedkyní a nelze od ní očekávat naprosté uvolnění poměrů, patrně ale bude vycházet z co nejreálnějšího pohledu na věc.

Cookies jako osobní údaj

Ivana Janů tak ve svém nominálním projevu připomněla i problematiku nové evropské úpravy. Ta zatím budí dosti velké obavy, zvláště kvůli tomu, že by se podle ní měly stát osobními údaji i internetové cookies, které fakticky sledují chování uživatelů.

Nová a přísnější pravidla ochrany osobních údajů přitom už v červnu potvrdila evropská Rada. Zprostředkovaně tedy půjde i o dopad na banky, na jejich webové stránky a další projekty, stejně jako na nejrůznější reklamní a marketingové aktivity. Uvidíme však, jak nová pravidla ještě dopadnou a jakým směrem se v další ochraně osobních údajů Česká republika vlastně vydá.

”

Čím důslednější bude úřad ve své kontrolní a dozorové činnosti, tím opatrnější budou správci a zpracovatelé na případné průniky a průsaky dat a informací.